

Belső kutatási évkönyv
2007

Építésügyi Minőségellenőrző Innovációs Kht.

A Magyar Építésügyi Technológiai Platform munkatervének kidolgozása

Az **Európai Technológiai Platform** (ETP) az az új szervezeti forma, amely a különböző szakterületeken hatékony keretet biztosít a magántőke fokozott bevonására a *kutatás és innováció*, valamint ezeken keresztül az európai versenyképesség továbbfejlesztéséhez. Az első technológiai platformok 2002-2003-ban alakultak; jelenleg már 34 működik.

Az **Európai Építésügyi Technológiai Platform** (European Construction Technology Platform, ECTP) 2003-ban Maastrichtban alakult. Szerkezetét és tevékenységét tekintve két bázisra támaszkodik: a fókuszterületekre és a nemzeti technológiai platformokra. Jelenleg 26 európai országban működik Nemzeti Építésügyi Technológiai Platform.

Az ÉMI célul tűzte ki a **Magyar Építésügyi Technológiai Platform** létrehozását, amelynek munkaterve e belső kutatás keretében került kidolgozásra. A kitűzött célt sikeresen teljesítettük, 2007. szeptember 26-án az Önkormányzati és Területfejlesztési Minisztérium egyetértésével az ÉMI koordinálási feladatvállalása mellett megalakult a Magyar Építésügyi Technológiai Platform (MÉTP), jelenleg 32 tagja van.

A szervezet hét fókuszterületen működik: föld alatti építés; városok és építmények; életminőség; építőanyagok; hálózatok; kulturális örökség; eljárások és infokommunikációs technológiák. A MÉTP szoros kapcsolatot tart fenn az Európa 25 országában működő társszervezetekkel és az ECTP-vel.

Budapest, 2008. február 15.

Kozák Melinda
témafelelős

A beépített szerkezeti faanyagok védőkezelési követelmény- rendszerének kidolgozása különös tekintettel a védőkezelés ellenőrzésének módszereire

A faszerkezeteken gyakran jelentkező gomba- és rovarkárosítások ráirányították a figyelmet arra a tényre, hogy Magyarországon a faanyagvédelem területén több megoldatlan problémával állunk szemben.

A védőkezelés követelményrendszerének hiányossága, az ellenőrzési metodikák hiánya, a kivitelezők hanyag, nem szakszerű munkavégzése, és/vagy a faanyagvédelmi kezelések elhagyása mind hozzájárulnak a beépített szerkezetekben bekövetkező károsodások kialakulásához.

A magyar és az európai faanyagvédelemmel foglalkozó szabványokban nem találunk egyértelműen utalást arra, hogy egyes szerkezeti elemeknél milyen típusú védőszerrel, milyen

technológiával, milyen kezelési idővel, stb. lehet eleget tenni a követelményeknek. Nincsenek kidolgozott, bevált módszerek a gyártásközi és végtermék ellenőrzésekre.

A téma keretében a három legnagyobb volumenű faanyag felhasználást igénylő területre, a hagyományos ácsszerkezetekre, a favázás épületekre és a rönkházakra koncentráltunk.

A kutatásban áttekintettük a szerkezeti faanyagok tartósságával összefüggő régi és jelenleg érvényes jogszabályokat, rendeleteket (Erdőtörvény, 9001/1982. (MÉM. É. 23.) számú Faanyagvédelmi Szabályzat, OTÉK, ETAG-007, ETAG-012).

Foglalkoztunk a faanyagok tartósságát befolyásoló tényezőkkel, az épületszerkezeti elemek – beépítés helyétől függő – un. veszélyeztetettségi (kitettségi) osztályaival, a szerkezeti faanyag legjelentősebb biológiai károsítóival (farontó gombák, rovarok).

Ismertettük a hagyományos és korszerű faanyagvédelmi kezelési technológiákat, az oldat koncentrációjának ellenőrzési lehetőségeit (pl. aerométer, stb.).

A munka – figyelembe véve a jelenleg érvényes biocid rendeletet és veszélyes anyagokra vonatkozó jogszabályokat – hasznos információkat nyújt a faanyagvédőszerekben felhasználható hatóanyagokról.

A kutatás a beépített szerkezetre felhordott védőszer minőségi (színpróba) és mennyiségi (titrálás, spektrofotometria, gázkromatográf) kimutatásának lehetőségeit is részletesen ismerteti.

Mivel Magyarországon nem alakult ki ennek a vizsgálati módszernek gyakorlata, ezért a téma keretében a Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem Vegyészmérnöki és Biomérnöki Karának keretein belül működő B&B Analitika Kft.-vel közösen kialakítottunk egy együttműködést, és kidolgoztunk egy vizsgálati eljárást – egyelőre a leggyakrabban használt hatóanyagra, a bórsavra –, amellyel vita esetén kétséget kizáróan és pontosan eldönthető, hogy a kivitelezők mennyi védőszert vittek fel a faanyagra. A kidolgozott bevizsgálási metodika alapján, természetesen más reagensekkel, igény szerint tovább bővíthető ez a kör.

Áttekintettük a faanyagvédelmi szempontból szakmailag helyes ÉMÉ-k és ATB-k témakörét is, az ellenőrizhetőség érdekében szakmai pontosításokat hajtottunk végre.

Hangsúlyoztuk a szakszerűen végzett faanyagvédelmi munka jelentőségét, tekintettel arra, hogy a hibák gyakran a beépítés után 5-7 évvel, a szavatosság letelte után jelentkeznek a szerkezeteken.

Budapest, 2008. február 15.

Martonos Ildikó
témafelelős

BK-6/2006/2007

Komplex laboratóriumi vizsgálórendszer továbbfejlesztése, bővítése

A kutatási téma a ToniTechnik vizsgálógépek elektronikus jegyzőkönyvezésének teljessé tételére, valamint az összes vizsgálat elektronikus jegyzőkönyvezési lehetőségének megteremtésére irányult.

A kutatás során megvalósítottuk a mérőgépek és az ÉMI irodai számítógépek közötti – mind a mérések végzéséhez, mind az irodai munkavégzéshez kellő mértékben biztonságos – összeköttetést a mérési jegyzőkönyvek közvetlen elektronikus feldolgozásához; továbbá nagyarányú informatikai fejlesztésekkel, jegyzőkönyv-formátumok kidolgozásával megteremtettük a laboratóriumi és a helyszíni vizsgálatok elektronikus jegyzőkönyvezésének lehetőségét, amelyek szintén közvetlenül elérhetők az irodai számítógépekről. A megvalósult eredmények gyakorlati felhasználása, bevezetése folyamatban van.

Budapest, 2008. február 15.

Boross Péter
témafelelős

BK-7/2005/2006/2007

Akrilanyagú, lakossági felhasználású fürdőkádak hőmérsékletváltozással szembeni ellenállás vizsgáló berendezés megtervezése, legyártása és üzemeltetése

1. A berendezés ismertetése

A BK-4/2004 témaszámú kutatás során megvalósított berendezés tartozéka a hűtő-fűtő vízvezeték kialakítása volt. A hűtött-fűtött vízvezeték megvalósítását követően lehetőség nyílt a címben meghatározott berendezés létrehozására.

Osztályunkon évente 5-6 esetben kerül sor fürdőkád minősítésére. Az akrilanyagú fürdőkádakra az MSZ EN 198:1999 szabvány vonatkozik. A szabványban követelményként szerepel a hőmérsékletváltozással szembeni ellenállás meghatározása. A berendezési tárgyba felváltva hideg-, illetve meleg vizet kell tölteni a következők szerint:

A kádtúlfolyótól számított legfeljebb 125 mm magasságból, zárt lefolyóval, a 22 mm névleges átmérőjű csövön keresztül X liter vizet kell a kád lefolyó felőli végén levő oldalfalára engedni.

Az X liter víz a kádat legalább a kifolyási szint felett 250 mm magasságig töltse meg. A cső nyílásánál a víz hőmérséklete $75 \pm 2^\circ\text{C}$, folyási sebessége pedig $0,32 \pm 0,032$ l/s legyen. Hagyjuk a vizet 10 percig a fürdőkádban. Ezután nyissuk ki a lefolyót, és hagyjuk a vizet kifolyni.

Közvetlenül ezután azonos mennyiségű $12 \pm 3^\circ\text{C}$ hőmérsékletű hideg vizet kell a kádba engedni, azonos folyási sebességgel, ugyanazon a csövön át, azonos magasságból, ugyanarra a helyre, zárt lefolyóval.

Hagyjuk a vizet 10 percig a fürdőkádban. Ezután nyissuk ki a lefolyót, és hagyjuk a vizet kifolyni.

Ezt az eljárást legfeljebb 14 napon belül százszor meg kell ismételni.

2. Vizsgálat

Az első vizsgálat sikeresen lezajlott. A vizsgált termék a vizsgálaton megfelelt. A berendezés a vizsgálat alatt felügyelet mellett tökéletesen, tervek szerint üzemelt. A kádat a vizsgálat idejére a nagy páraaképződés miatt fóliával takartuk le, hogy az a labor légtérét ne szennyezze.

3. Tapasztalat

Az előírt ciklust 100-szor kell megismételni 14 napon belül. Ezt visszaosztva az 5 napos munkahétre 2 hét alatt, napi 10 ciklus lefolytatásával lehet biztosítani. A tapasztalatok azt mutatják, hogy a berendezéssel egy nap alatt (8 óra) 10 ciklust kielégítő módon tudunk elvégezni.

4. Összefoglalás

A berendezés a kitűzött célnak megfelelően automatikus üzemre készült el. Az automatikus üzemeltetés biztosítja, hogy a vizsgálatokat reális áron, gazdaságosan végezhessük el.

Budapest, 2008. február 15.

Knáb Péter
témafelelős

BK-8/2006/2007

**Az építési üvegtermékek megfelelőség-igazolása, típusvizsgálata
és gyártásellenőrzési feladatai az ÉMI Kht.-nál**

Korunk építészetének meghatározó építőanyaga az üveg. Egyre nagyobb teret hódít magának és most már nemcsak az esztétikai igényeknek, hanem a mérnöki követelményeknek is egyre jobban megfelel. Az üvegipar világszerte az innovációval leginkább jellemezhető iparágak közé tartozik.

A 3/2003. (I.25.) BM-GKM-KvVM rendelet értelmében az építési termékek csak megfelelőség-igazolással hozhatók forgalomba. Az építési üvegtermékek esetében az (1) és (3) módzatban egy kijelölt szervezet által végzett első típusvizsgálat szükséges a műszaki specifikációnak való megfelelés igazolására.

Minden eljárás esetén el kell végezni az első típusvizsgálatot **egy kijelölt szervezetnek (mint az ÉMI Kht.)**, ami tartalmazza az építési termék rögzített teljesítményjellemezőit a műszaki előírásokban leírt vizsgálatok és eljárások alapján. Ezek kiterjednek az alapanyagra vonatkozó mechanikai vizsgálatokra, valamint a hő- és páratechnikai, akusztikai jellemzők vizsgálatára.

A 2005-ös év folyamán szinte minden üvegtermékre megjelent a harmonizált szabvány. Ezen időszakig a megfelelőség-igazolás alapját az **Építőipari Műszaki Engedélyek** képezték, ez

volt a műszaki specifikáció. A harmonizált szabványok érvénybe lépésétől kezdve a gyártók **már csak CE-jelöléssel hozhatják forgalomba a terméküket.**

Az építési üvegtermékek és az azokra vonatkozó termékszabványok sokasága miatt feladataink az elvégzendő tevékenységek és vizsgálatok meghatározása, konkretizálása az európai szabványok figyelembevételével. Végző célunk az akkreditáció körének bővítése és a brüsszeli kijelölés megszerzése volt a szakszerű felkészültség biztosításával.

Joggal mondhatjuk, hogy az ÉMI Kht. szerepe az üvegipar szabályozásában meghatározó, hiszen ezzel hozzájárulunk, hogy a cégek jogszerűen használhassák a CE-jelölést, és így a magyar üvegipar meg tud felelni az Európai Unió által támasztott követelményeknek. Nemcsak az üvegtermékek minősége, de már a forgalmazhatósága is európai szintű lett.

Budapest, 2008. február 15.

Terjék Anita
témafelelős

BK-10/2007

Égéstermék elvezető berendezések minősített kivitelezői tanfolyam oktatási anyagának elkészítése

Az égéstermék elvezető berendezések építése, szerelése, javítása, meglévő kémények utólagos bélelése nem szakképzettséghez kötött tevékenység. Az égéstermék elvezető berendezések hibás működése a csatlakozó fűtőberendezések üzemképtelenségét, kedvezőtlen esetben életveszélyes üzemállapotot okozhat.

Annak érdekében, hogy a szakszerűtlen kivitelezések számát a lehető legkisebb mértékre csökkentsük, szükségesnek tartjuk a szakemberek megfelelő szakmai képzését megszervezni és eredményes vizsga után felkészültségüket „minősített felhasználó” tanúsítvánnyal igazolni.

A kutatási munka keretében elkészítettük az oktatási anyag tematikáját, összeállítottunk egy képzési anyagot, valamint megszerveztük az elméleti- és gyakorlati oktatás feltételeit.

A képzési anyag összeállítása során arra törekedtünk, hogy egy olyan ismeretanyagot adjunk át a hallgatóknak, amelyet a mindennapi életben, a gyakorlati munkavégzés során is jól tudnak alkalmazni.

A tematika az alábbi fejezeteket tartalmazta:

- A vállalkozás jogi alapismeretei,
- Munkavédelem,
- Tanúsítás, minőségellenőrzés,
- Tűzvédelem,
- Égéstermék elvezető berendezések működése, tervezési alapfogalmak, előírások,
- Új kémények építése, szerelése,
- Meglévő kémények felújítása, javítása, átalakítása,
- Kémények üzemeltetési, ellenőrzési és tisztítási feladatai.

2007. évben 50 fő vett részt tanfolyamunkon. Az elméleti vizsgák után jelenleg a gyakorlati referencia munkák ellenőrzése folyik.

A hozzánk érkezett visszajelzések azt mutatják, hogy szakmai körökben a tanfolyam elvégzését és a tanúsítvány beszerzését hasznosnak tartják mind a kivitelezők, mind a kéményseprő szervezetek munkatársai.

Budapest, 2008. február 18.

Haszmann Iván
témafelelős

BK-11/2007

Legionella fertőzés elhárítása a használati melegvízellátásban

A Legionella baktériumok mindenütt megtalálhatók a természetes felszíni vizekben, a nedves talajban és megjelennek a csapvizekben, fűtő kutakban, vizes tartályokban. Kis koncentrációban fertőzési veszélyt nem jelentenek.

A fertőzés akkor jön létre, ha valamilyen okból a legionella-koncentráció (<100 telepszám/l) több nagyságrenddel megnő. A legionellák aerogén kórokozók, apró vízcseppekben terjednek a levegőben. A fertőzés forrásává azok a vizes gépészeti berendezések válhatnak, amelyekben bizonyos körülmények között a legionellák határértéken felül elszaporodhatnak, és amely berendezések üzemszerűen bocsátanak aeroszol méretű vízcseppeket a környezetükbe, ill. emberi tartózkodásra szolgáló térbe. Amint észleltük a legionella-fertőzést, értesíteni kell az orvosunkat, meg kell tenni a szükséges intézkedéseket (vízrendszer fertőtlenítése, felfűtése). Mivel a kórokozó terjedési módja jól ismert, a fertőzés és a betegség megelőzésére is lehetőség nyílik.

A megelőzési módjai: termikus fertőtlenítés, kémiai fertőtlenítés, UV-sugárzás, UV-sugárzás kombinációja ultrahangos előkezeléssel. Jelenleg hatályos magyarországi előírás a legionella elleni védekezésre nincs. A tervezők, kivitelezők jellemzően nem ismerik, és nem úgy alakítják a rendszereket, hogy csökkentsék a Legionella-fertőzés veszélyét. Jellemzően kevés gondot fordítanak a HMV-rendszerek hidraulikai beszabályozására, ezáltal kialakulhatnak olyan szakaszok, amelyekben a Legionella számára kedvezőek az életfeltételek.

A használati melegvízellátó rendszerekre vonatkozó előírások nem elég körültekintőek. Az utóbbi években a hazai műszaki szabályozási iratok kidolgozása gyakorlatilag megszűnt. Az MSZT tevékenysége kizárólag az EN szabványok honosítására korlátozódik. Ismereteink szerint a legionella fertőzés megakadályozását célzó EN szabvány kidolgozása nincs tervbe véve (Németországban sem szabványt, hanem a DVGW munkalapjait dolgozták ki).

A DVGW-W 551, 552, 553 munkalapok foglalják össze a Legionella elleni védekezés teendőit. DVGW-W 551: Használati melegvízkészítő berendezés és vízvezetékrendszer Műszaki teendők a legionellaképződés csökkentésére. Megkülönbözteti a kis és nagy rendszereket. A cirkulációs vezetékeket és szivattyúkat úgy kell méretezni és működtetni, hogy a hőmérséklet a cirkulációs rendszerben ne csökkenjen 5°K-kal a melegvízkészítő berendezés kimeneti hőmérséklete alá. A cirkulációs vezetéket közvetlenül a csaptelepek elé

kell bekötni, hogy ne maradjon pangó vezeték szakasz. Nagy rendszerek esetén 60°C-os hőmérsékletet kell a melegvízkészítő berendezés kimenetén beállítani. A nem használt csőszakaszokat le kell üríteni és le kell zárni.

DVGW-W 552: Használati melegvízkészítő berendezés és vízvezetékrendszer Műszaki teendők a legionellaképződés csökkentésére; felújítás és működtetés. Ez a munkalap rendelkezik a Legionellával esetlegesen fertőzött vízmelegítők és csőrendszerek vizsgálatáról és értékeléséről, valamint a szennyezett rendszerek felújításáról és működtetéséről, karbantartásáról és utóellenőrző vizsgálatáról. DVGW-W 553: Cirkulációs rendszerek méretezése a használati melegvíz-készítő berendezésekben. Számítási eljárásokat ajánl a melegvíz lehűlésének csökkentésére.

Budapest, 2008. február 15.

Oskó József
témafelelős

BK-14/2007

Építési-bontási hulladék tulajdonságainak meghatározási módszerei és javasolt felhasználása

A munka célja feltárni azokat a forrásokat, lehetőségeket, amelyekkel a bontott anyagok-szerkezetek és az építkezés közben keletkezett hulladékok újrahasznosíthatóak.

A munka foglalkozik a bomlási folyamatok anyagtani változásainak meghatározásával. Megállapítja a mértékadó eltéréseket az új és a „megöregedett” anyagok között, ill. azok kihatásait a használati értékükre.

Részletesen foglalkozik a beton, vasbeton, acél, néhány műanyag, alumínium és fa öregedési folyamataival. Ismerteti a bontásra ítélt szerkezetek, ill. a kibontott anyagok-szerkezetek diagnosztikai lehetőségeit. Megállapítja az előzetes diagnosztika fontosságát, mert az eredménye szerint kell a helyes bontási eljárást is meghatározni.

Javaslatokat dolgozott ki néhány fontosabb bontási anyag újrafeldolgozásának, újrahasznosításának lehetőségéről (vasbeton, kerámia, acél).

Megszerkesztette a vizsgálati és az újrahasznosítási feladatok folyamatának metodikai rendszerét.

Budapest, 2008. február 15.

Dr. Kovács Károly
témafelelős